

บทที่ ๑

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหาการวิจัย

สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of South East Asian Nations หรือ ASEAN) มีวัตถุประสงค์ในการก่อตั้งขึ้นเพื่อสร้างให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างกัน ดำรงไว้ซึ่งสันติภาพ เสถียรภาพ ความมั่นคงทางการเมือง สร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าทางด้าน เศรษฐกิจ การพัฒนาทางสังคมและวัฒนธรรม การกินดีอยู่ดีของประชาชนบนพื้นฐานของความเสมอภาคและผลประโยชน์ร่วมกันของประเทศสมาชิก ภายใต้กรอบความร่วมมือ ๓ เสาหลัก คือ (๑) ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political and Security Community-APSC) (๒) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community-AEC) และ (๓) ประชาคมสังคมและวัฒนธรรม (ASEAN Socio-Cultural Community-ASCC) หากแต่ในห้วงที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน จะเห็นว่าการรับรู้ภายในสังคมไทยมักมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับเสาหลักที่สอง นั่นคือ ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนหรือ AEC เสียเป็นส่วนใหญ่ โดยหลงลืมไปว่าแท้จริงแล้วอาเซียนยังคงมีสิ่งท้าทายอยู่หลายเรื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาที่สืบเนื่องจากความแตกต่างหลากหลายทางการเมือง เศรษฐกิจ วัฒนธรรม ศาสนา เชื้อชาติและกลุ่มชาติพันธุ์ของประเทศสมาชิก

ดังนั้นในระยะเวลาของการเปลี่ยนผ่านสู่ประชาคมอาเซียนเช่นปัจจุบัน สังคมไทยทุกภาคส่วนจึงควรมียุทธศาสตร์ความรู้เกี่ยวกับความหลากหลายของอาเซียนในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะความรู้ความเข้าใจในเรื่องความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมและกลุ่มชาติพันธุ์ของประเทศสมาชิก ดังที่ทราบกันดีถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดบนพื้นที่รอยต่อชายขอบระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะการมีพรมแดนติดกัน เช่นไทยกับสหภาพเมียนมามีผลกระทบซึ่งไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ทั้งในเชิงบวกและลบมาโดยตลอด ปรากฏการณ์ที่ทำให้เส้นแบ่งระหว่างประเทศเดิมแบบรัฐชาติสมัยใหม่ไม่อาจชัดเจนเหมือนเช่นเดิม แม้ว่าเส้นแบ่งชายแดนของแต่ละประเทศยังคงอยู่ หากแต่ก็เกิดความพร่ามัวอันเกิดจากการสลายเส้นแบ่งเดิมด้วยการติดต่อสื่อสาร เทคโนโลยีสมัยใหม่ ระบบเศรษฐกิจทุนนิยมนำไปสู่การเกิดเป็นเส้นแบ่งใหม่ (De/Reterritorialization) และผลจากความเปลี่ยนแปลงเหล่านี้เองที่ส่งผลต่อปรากฏการณ์ทางสังคมในรูปแบบต่าง ๆ ที่นำไปสู่การปรับตัว ปรับปรน ต่อรอง กับกระแสเหล่านั้น ตลอดจนเกิดการปรับเปลี่ยนวิถีคิด มุมมองการดำเนินชีวิต แบบแผนการใช้ชีวิตประจำวันทั้งระดับปัจเจกบุคคลและสังคม แม้กระทั่งปรับเปลี่ยนแบบแผนประเพณีดั้งเดิมของ

ชุมชนสู่สังคมทันสมัย “ปรากฏการณ์การสลายเส้นแบ่งเดิมและการเกิดเส้นแบ่งใหม่” ของโลกาภิวัตน์ ส่งผลต่อการบริโภควัฒนธรรมในสังคมทุนนิยม ทำให้เกิดการแผ่ขยายการปฏิสัมพันธ์ของวัฒนธรรมโลก การแผ่ขยายในอัตราเร่งที่สูงขึ้นด้วยการเกิดนวัตกรรม การโอนย้าย การเกิดเทคโนโลยีที่สัมพันธ์กับการคมนาคมขนส่ง ข้อมูลข่าวสาร ทุนนิยมการพิมพ์ ที่พัฒนาขึ้นจนนำไปสู่การจัดระเบียบประเทศแบบใหม่ที่มีการผสมผสาน การครอบงำ รวมถึงการต่อต้านการครอบงำทางวัฒนธรรมทั้งในระดับบุคคล สังคม ชาติ รัฐ-ชาติและระดับโลก ความพหุวัฒนธรรมของเส้นแบ่งระหว่างประเทศในปัจจุบันที่นำไปสู่การไหลเวียนความสัมพันธ์และผลกระทบระหว่างกันของมนุษย์หรือกลุ่มชาติพันธุ์ในรูปของนักท่องเที่ยว ผู้อพยพลี้ภัย คนพลัดถิ่นและแรงงานข้ามชาติ การไหลเวียนในมิติของเทคโนโลยี เงิน สื่อและอุดมการณ์อันหลากหลายที่ตัดข้ามเส้นแบ่งต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเส้นแบ่งรัฐ-ชาติ ซึ่งกลายเป็นรากฐานสำคัญของการจินตนาการเกี่ยวกับตัวตนของคนในโลกปัจจุบัน ก่อให้เกิดผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและการเมือง^๑ อันปรากฏผลเด่นชัดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่พบการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและวัฒนธรรมระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ตลอดเวลา ทั้งในลักษณะการผสมผสานปรับตัวและปรับปรนทางวัฒนธรรม การติดต่อสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ การปฏิสัมพันธ์ระหว่างอำนาจพื้นที่และอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ในพื้นที่ เกิดการเคลื่อนย้ายสินค้า ผู้คนและวัฒนธรรมข้ามพรมแดนของรัฐ-ชาติสมัยใหม่ สู่รัฐ-ชาติยุคหลังสมัยใหม่ แต่ละกลุ่มพยายามสร้างขยายและแย่งพื้นที่ทางวัฒนธรรม อีกทั้งยังสร้างภาพเชิงสัญลักษณ์เพื่อแสดงอัตลักษณ์และตัวตนระหว่างการปฏิสัมพันธ์กันและกันอย่างต่อเนื่องและอาจส่งผลให้เกิดการกำหนดอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมใหม่^๒

^๑ ดูซิลส์ เดอเลซและเฟลิกซ์ กัตตารีเป็นนักคิดในกลุ่มโพสโมเดิร์น ซึ่งพวกเขาเองได้พยายามสร้างสรรค์รูปแบบใหม่ ๆ ของความคิด งานเขียน ความเป็นอัตบุคคลและการเมืองขึ้นมา ขณะที่พวกเขาไม่ได้รับเอาวาทกรรมเกี่ยวกับโพสโมเดิร์นมาใช้ อีกทั้งยังโจมตีมันในฐานะที่เป็นคลื่นลูกใหม่ของลัทธิขีนิค (cynicism - ซึ่งเชื่อว่ามนุษย์ถูกกระตุ้นด้วยความเห็นแก่ตัว พวกนี้จะละทิ้งอารยธรรมและขนบจารีตเพื่อปลดปล่อยตัวเองให้เป็นอิสระ) และอนุรักษนิยม แต่อย่างไรก็ตามทั้งสองยังคงเป็นตัวแทนที่น่ายอเยี่ยงในฐานะนักคิดในกลุ่มโพสโมเดิร์นถึงความพยายามอย่างเต็มที่ในอันจะถอดถอน ปลดปล่อยความเชื่อต่าง ๆ ของแนวคิดสมัยใหม่ ซึ่งเชื่อในเรื่องของความเป็นเอกภาพ (unity) ลำดับชั้นสูงต่ำ เอกลักษณ์ รากฐานต่าง ๆ อัตบุคคลและการเป็นตัวแทน เป็นต้น สารว่าด้วย “ปรากฏการณ์การสลายเส้นแบ่งและการเกิดเส้นแบ่งใหม่” หนึ่งในชุดงานเขียนที่ทั้งสองกล่าวถึง “ระบบทุนนิยม” กับ “จิตเภท” จำนวน ๒ เล่มได้แก่ “Anti-Oedipus” และ “A Thousand Plateaus” ที่วิจารณ์ ปลุกปั่นแนวคิดเกี่ยวกับวาทกรรมและสถาบันต่าง ๆ ของความเป็นสมัยใหม่ ความปรารถนาของทั้งสองคือการเร่งการเปลี่ยนแปลงอย่างถอนรากถอนโคนให้เกิดขึ้นโดยการปลดปล่อยความปรารถนาออกมา ผลที่ตามมาจากเหตุนี้พวกเขาได้คาดการณ์ถึงความเป็นไปได้เกี่ยวกับยุคหลังสมัยใหม่ในด้านการดำรงอยู่ที่ซึ่งปัจเจกได้เอาชนะรูปแบบต่าง ๆ ของยุคสมัยใหม่ที่กดทับเอกลักษณ์จนเกิดภาวะหยุดนิ่ง จนกลายเป็นผู้ที่ร่อนเร่ไปตามความปรารถนาอันต่อเนื่องเป็นกระบวนการตามความเหมาะสมและการแปรเปลี่ยนสภาพ

^๒ ยศ สันตสมบัติ, อำนาจ พื้นที่ และอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ : การเมืองเชิงวัฒนธรรมของรัฐชาติในสังคมไทยภาคเหนือ *Power, Space and Ethnic Identities : Cultural Politics of Nation - State in Northern Thai Society* (เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๐), สุเทพ สุนทรภัสร์, *ชาติพันธุ์สัมพันธ์*, (กรุงเทพฯ: เมืองโบราณ, ๒๕๔๘).

เป็นที่ทราบกันดีว่าสหภาพเมียนมาภายหลังการเข้ามาเป็นสมาชิกอาเซียน จนนำไปสู่การที่ประเทศสมาชิกอื่นถูกกดดันจากนานาชาติด้วยมาตรการต่าง ๆ ให้ดำเนินการคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจต่อสหภาพเมียนมาโดยตลอด โดยเฉพาะปัญหาด้านสิทธิมนุษยชนที่รัฐบาลกลางกระทำต่อกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ ของประเทศ และด้วยความใกล้ชิดของชายแดนที่ติดต่อกันยาวถึงเกือบสองพันกิโลเมตรของไทยกับกับรัฐต่าง ๆ ของเมียนมา ทั้งรัฐฉาน รัฐกะเหรี่ยงและรัฐมอญ จึงมักจะเกิดเหตุการณ์กระทบกระทั่งบริเวณแนวชายแดน รวมทั้งการหลั่งไหลของผู้คนเข้าสู่ประเทศไทย ที่อาจนำมาซึ่งผลกระทบด้านการเมือง สิ่งแวดล้อม สุขภาพ การย้ายถิ่น สิทธิมนุษยชนและกลุ่มองค์กรให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม (Aid Agencies)^๓ ทั้งนี้จะเห็นว่าปมเบื้องสำคัญเรื่องกลุ่มชาติพันธุ์ในสหภาพเมียนมาคือ “กระบวนการทำให้เป็นพม่า” ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งของปัญหาความรุนแรงและส่งผลกระทบต่อวิถีปฏิบัติต่อกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ความสัมพันธ์เชิงอำนาจในมิติวัฒนธรรมซึ่งโดยทั่วไปมีลักษณะไม่เท่าเทียม ในกรณีพม่าคือเรื่องศาสนาและชาติพันธุ์ที่ทำให้ศาสนิกของศาสนาใดศาสนาหนึ่งหรือกลุ่มชาติพันธุ์ใดชาติพันธุ์หนึ่งได้รับการปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม^๔ โดยใช้อัตลักษณ์ซึ่งเป็นฐานของการเมืองวัฒนธรรมมาเปรียบเทียบและแสดงถึงภาวะ “ความเป็นชายขอบ” ใน ๓ ลักษณะได้แก่ (๑) การมีสถานะที่ต่างไปจากปกติ (๒) การมีจำนวนน้อยกว่า และ (๓) การอยู่ในพื้นที่ที่ห่างจากศูนย์กลาง อันเป็นปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรมที่เกิดในสหภาพเมียนมาในห้วงที่กำลังก้าวเข้าสู่ยุคของการเปิดรับการลงทุนและการพัฒนาขนาดใหญ่

ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าการเมืองวัฒนธรรมของสหภาพเมียนมาซึ่งเป็นกระบวนการทางประวัติศาสตร์ที่เริ่มตั้งแต่สมัยอาณาจักรมอญที่สนับสนุนกลุ่มชาติพันธุ์บางกลุ่มที่เดิมเป็นกลุ่มที่ถูกกดจากคนพม่า จนเมื่อพม่าได้รับเอกราชในปี ค.ศ. ๑๙๔๘ จึงเริ่มมีการใช้ศาสนาและชาติพันธุ์เป็นเกณฑ์ในการจำแนกกลุ่มคนและจัดพื้นที่ปกครอง ประกาศให้ศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติตั้งแต่ ค.ศ. ๑๙๗๔ รัฐบาลทหารประกาศแบ่งเขตการปกครองตามกลุ่มชาติพันธุ์ออกเป็น ๗ รัฐ มีการทำสำมะโนประชากร ซึ่งทั้งหลายทั้งมวลเหล่านี้คือปัญหาที่เกิดกับกลุ่มชาติพันธุ์หลายกลุ่มในกรณีที่มีการระบุตัวเลขน้อยกว่าที่ควรจะเป็น รวมทั้งยังไม่นับรวมบางกลุ่มชาติพันธุ์ อาทิ โรฮิงญา เป็นหนึ่งในพลเมืองของสหภาพเมียนมาด้วย และเมื่อภายหลังรัฐบาลทหารวางบทบาทตัวเองใหม่ด้วยการเปิดโอกาสและสร้างบรรยากาศการปกครองแบบประชาธิปไตยมากขึ้นเช่นปัจจุบัน ก็ยังพบว่าความขัดแย้งระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ (โดยเฉพาะระหว่างคนพุทธกับคนมุสลิม) ที่เคยถูกกดไว้ก็ถึงคราวระเบิด

^๓ Chris Beyrer and others., “Neglected diseases, civil conflicts, and the right to health,” *The Lancet* (August, ๒๐๐๗): ๖๒๔.

^๔ ซึ่ง ดร.เดชา ตั้งศรีฟ้าเรียกว่า “การเมืองวัฒนธรรม” ดู เดชา ตั้งศรีฟ้า, พม่า: การเมืองวัฒนธรรมกับชะตากรรมของคนชายขอบ, (บรรยายเมื่อวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๕๖ ณ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน).

ออกมาอย่างรุนแรง กลายเป็นปัญหาการจลาจล ปัญหาระหว่างความต่างทางศาสนา ชาติพันธุ์และ
ปัญหาผู้อพยพ ท้ายที่สุดแล้วก็อาจเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดเป็นปัญหาระหว่างประเทศและภูมิภาคต่อไป
เรียกได้ว่าอาจเป็นอีกหนึ่งความท้าทายใหม่ของประชาคมอาเซียนก็ได้ ทั้งนี้ด้วยเพราะคลื่นกระแส
การพัฒนาและระบบทุนนิยมเสรีต่อพื้นที่ของกลุ่มชาติพันธุ์ซึ่งอุดมไปด้วยทรัพยากรแต่ผู้ที่ได้รับ
ประโยชน์กลับกลายเป็นคนนอก ปัญหาการทุจริตทรัพยากรแบบยุคอาณานิคมอาจกลับมาอีกครั้งใน
รูปการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่ถือเป็นโจทย์สำคัญว่า ต่อไปประชาคมอาเซียน สหภาพเมียนมาหรือ
ประเทศไทยเองก็ตามจะรับมือปัญหาต่าง ๆ ที่เป็นผลพวงของ “การพัฒนาแบบ ไร้เส้นแบ่งเขตแดน”
นี้อย่างไร

ด้วยเหตุแห่งความขัดแย้งดังกล่าว คณะวิจัยเล็งเห็นมิติร่วมประการหนึ่งที่น่าจะส่งผลต่อ
เสถียรภาพของประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community-
ASCC) อันเป็นเสาหลักสำคัญอีกเสาหนึ่ง อันเป็นผลกระทบที่สืบเนื่องมาจากการขาดซึ่งความ
ความเข้าใจอันดีระหว่างกันของกลุ่มชาติพันธุ์ในภูมิภาค

ในที่นี้คณะวิจัยได้ให้ความสนใจต่อกลุ่มชาติพันธุ์ไทใหญ่ก่อนเป็นเบื้องต้น ด้วยเพราะเป็น
กลุ่มชาติพันธุ์ร่วมหลักที่ตั้งถิ่นฐานกระจายอยู่ตลอดแนวชายแดนไทย - เมียนมามาช้านาน ดังนั้น
การศึกษาของกลุ่มชาติพันธุ์ไทใหญ่ในเชิงการปรับปรุงทางวัฒนธรรม จะช่วยให้เห็นความสัมพันธ์ การ
แลกเปลี่ยนและจะเข้าใจพัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มชาติพันธุ์ไทใหญ่ได้ดีขึ้น โดยอาศัย
หลักฐานทางประวัติศาสตร์และระบบองค์รวมทางวัฒนธรรม จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลภาคสนาม ในที่นี้
คณะวิจัยศึกษาการปรับปรุงทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทใหญ่ผ่านระบบองค์รวมทางวัฒนธรรม
ด้วยวิธีวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณา (Ethnography Research Method) การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey
Research) และการประเมินชุมชนแบบเร่งด่วนเชิงชาติพันธุ์วรรณา (RECAP: Rapid Ethnography
Community) ในตำบลแม่สาย เวียงพางคำและโป่งผา อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ราชอาณาจักร
ไทยและแขวงท่าขี้เหล็ก รัฐฉาน สหภาพเมียนมา ใน ๕ ประเด็นหลักอันประกอบด้วย (๑) ระบบความ
เชื่อและศาสนา เรื่องเล่า นิทานปรัมปรา ตำนาน ทศนคติ/มุมมองในการดำเนินชีวิต (๒) ระบบการ
ตั้งถิ่นฐาน ได้แก่ประวัติศาสตร์ชุมชน รูปแบบการตั้งถิ่นฐาน (๓) ระบบเทคโนโลยีในการอุปโภค
บริโภคและการผลิต ภาษาพูดและภาษาเขียน (๔) ระบบการจัดระเบียบทางสังคม การควบคุมทาง
สังคม การปกครอง การศึกษาและการขัดเกลาทางสังคมระหว่างสมาชิก โครงสร้างสังคม การ
แสดงออกซึ่งอัตลักษณ์ภายใต้บริบทเฉพาะของแต่ละชุมชน และ (๕) ระบบการดำรงชีพและระบบ
เศรษฐกิจ

โดยศึกษาอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ไทใหญ่ในลักษณะการเปลี่ยนแปลง ระดับการ
ปรับเปลี่ยนจนนำไปสู่การปรับปรุงทางวัฒนธรรม ทั้งนี้เพื่อนำผลการศึกษาไปใช้ประโยชน์ในการลด

ช่องว่างความหวาดระแวงที่มีต่อกัน นำไปสู่การกำหนดนโยบายที่เหมาะสมระหว่างประเทศสมาชิก เกิดรูปแบบและแนวทางการบริหารจัดการทางวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ไทใหญ่ รวมไปถึงการนำผล การศึกษาไปปรับใช้กับกลุ่มชาติพันธุ์ร่วมอื่น ๆ ในภูมิภาคต่อไป

วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ไทใหญ่จากระบบองค์รวมทางวัฒนธรรม ใน ลักษณะการปรับเปลี่ยนภายใต้ปรากฏการณ์การสลายเส้นแบ่งเดิมและการเกิดเส้นแบ่งใหม่เกิดขึ้นใน ภูมิภาค

๒. เพื่อศึกษาการปรับปรนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทใหญ่ท่ามกลาง ปรากฏการณ์การสลายเส้นแบ่งเดิมและการเกิดเส้นแบ่งใหม่สู่ประชาคมอาเซียน

๓. เพื่อตีความภาวะสังคม-วัฒนธรรม (A Socio-cultural condition) ในสภาวะการณ์ โลกไร้พรมแดนก้าวข้ามขอบเขตของรัฐชาติสู่ปรากฏการณ์ข้ามวัฒนธรรม (Transcultural) และ ปรากฏการณ์ข้ามชาติ (Transnational) เช่นปัจจุบันผ่านอัตลักษณ์กลุ่มชาติพันธุ์ไทใหญ่

ขอบเขตของโครงการวิจัย

คณะวิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ ๓ ส่วน กล่าวคือด้านประชากร เนื้อหาและพื้นที่ วิจัย ดังต่อไปนี้

๑. ด้านประชากร

ชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ไทใหญ่ กลุ่มไท/ไตใน (Tai Nai) ที่อยู่อาศัยหนาแน่น ณ ตำบล แม่สาย ตำบลเวียงพางคำและตำบลโป่งผา อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย และชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ ไทใหญ่ที่อาศัยอยู่ร่วมกันเป็นชุมชนชาวไทใหญ่ แขวงท่าขี้เหล็ก รัฐฉาน เมียนมา

๒. ด้านเนื้อหา

สาระสำคัญของการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

๒.๑ ศึกษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมผ่านระบบองค์รวมทางวัฒนธรรมของกลุ่ม ชาติพันธุ์ไทใหญ่ ประกอบด้วย (๑) ระบบความเชื่อ (๒) ระบบการตั้งถิ่นฐาน (๓) ระบบเทคโนโลยี (๔) ระบบการจัดระเบียบทางสังคม และ (๕) ระบบการดำรงชีพ ด้วยกรอบแนวคิดการสลายเส้นแบ่ง เดิมและการเกิดเส้นแบ่งใหม่ในระบบทุนนิยมเช่นปัจจุบัน

๒.๒ ศึกษาการปรับปรนทางวัฒนธรรมของประชากรที่ศึกษา ท่ามกลางกระแส การเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องเช่นปัจจุบัน ในที่นี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาวิธีการและรูปแบบการปรับเปลี่ยนทั้ง ในแบบเป็นรูปธรรมและนามธรรมผ่านระบบองค์รวมทางวัฒนธรรม โดยใช้กรอบแนวคิดการ เปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม

๓. ด้านพื้นที่

๓.๑ ตำบลแม่สาย ประกอบด้วย ๒ หมู่บ้าน คือ บ้านเกาะทรายและบ้านสันทรายใหม่

๓.๒ ตำบลเวียงพางคำ ประกอบด้วย ๓ หมู่บ้าน คือ บ้านป่ายางใหม่บ้านป่าเหมือดรุ่งเจริญ
และบ้านป่ายางผาแตก

๓.๓ ตำบลโป่งผา ประกอบด้วย ๒ หมู่บ้าน คือ บ้านสันทรายปู่และบ้านน้ำจ่ากลาง

๓.๔ บ้านห้วยไคร้ ชุมชนโดยรอบวัดพาราระแข่ง และชุมชนโดยรอบวัดพระธาตุโมนิน
(บ้านลม) แขวงท่าซำเหล็ก รัฐฉาน สหภาพเมียนมา

ทฤษฎีและกรอบแนวคิดของโครงการวิจัย

